

3. MIKROTONÁLNÍ HÁBA: PĚT POZNÁMEK K HÁBOVU KOMPOZIČNÍMU STYLU

Hába microtonal: Five notes to *Hába's compositional style*

Lubomír Spurný

Abstract

The article presents analytical research of selected microtonal cases appearing in several compositions of Czech composer Alois Hába. The author has focused his attention on chamber and choral compositions (op. 7, 10, 27, 31, 43, 72) and appeals to the fact that hand in hand with own creative syntax, general harmonic models, interval combinations or other standardized turnovers are taking place. In his case the substance of music tradition is created by live masterpiece, not by the rules that are implemented in the masterpiece.

Alois Hába is ranked between the leaders of the Central European interwar avant-garde movement spread between Vienna, Berlin and Prague. In the Czech music context his position appears to be innovative with fundamental emphasis on tradition at the same time. Hába became famous as a tireless promoter of microtonal and athematic music that was collectively referred to as "liberated music" by author himself. Semitone system was enriched with slighter quarter-, fifth- and sixth-tone intervals being abandoned of traditional elaboration with motifs. The real concept of Hába's music - composed pieces in microtone system made less than a third of Hába's existing masterpieces.

Studie je analytickou sondou vybraných mikrointervalových jevů, jež se vyskytují v některých skladbách českého skladatele Aloise Háby. Autor zaměřuje svou pozornost na komorní a sborové skladby (op. 7, 10, 27, 31, 43, 72) a pokouší se upozornit na skutečnost, že rovněž zde se vedle vlastní kreativní syntaxe významně uplatňují obecné harmonické modely, intervalové kombinace či jiné typizované obraty. Rovněž v Hábově případě

ovšem platí, že substancí hudební tradice vytváří znějící dílo a nikoli pravidla, podle kterých jsou skladby sestaveny.

Alois Hába bývá řazen k čelným představitelům středoevropské meziválečné avantgardy, která působila mezi Vídní, Berlínem a Prahou. Rovněž v české hudbě se jeho pozice jeví jako příkladně novátorská a přitom pevně zasazena v tradici. Hába proslul především jako neúnavný propagátor mikrointervalové a atematické hudby, která byla samotným autorem souborně označována mnohoslibným výrazem "osvobozená hudba". V ní obohatil půltónový systém o jemnější čtvrt-, pětino- a šestinotónové intervaly a vzdal se tradiční motivické práce. Obvykle se uvádí, že Hába byl neúnavným propagátorem mikrointervalové a atematické hudby. Pouhé konstatování ovšem ještě nemá přesný obsah a vlastně problematizuje skutečnou koncepci Hábovy hudby, vždyť například skladby komponované v mikrointervalových systémech představují necelou třetinu Hábova znějícího díla.

Keywords:

microtone chromatising, harmonic patterns, tone centrality, compositional turnovers,
mikrointervalové chromaticizace, harmonické modely, tónova centralita, kompozičné obraty
